Inhoud

Woord vooraf bij de 129e jaargang **5**

Over de redacteurs **8**

Legenda iconen **9**

Nieuw opgenomen geneesmiddelen 2011 **11**

Lijst van Geneesmiddelen **13**

Rubrieken

WHO 6-stappenplan voor therapie/farmacotherapie **512**

Voorschrijven - Het recept **514**

Melden van bijwerkingen **516**

Geneesmiddelen en borstvoeding **517**

Geneesmiddelen bij leverziekte **521**

Geneesmiddelen bij verminderde nierfunctie **526**

Lijst van afkortingen **539**

Beknopt overzicht van de referentiewaarden van het centraal klinisch-chemisch laboratorium van het Erasmus Medisch Centrum te Rotterdam **541**

Beknopt overzicht van de referentiewaarden van concentraties van geneesmiddelen in bloed bij toepassing van gebruikelijke therapeutische doseringen **545**

Vergiftigingen: eerst denken, dan doen **550**

Lijst van vergiften **554**

Geneesmiddeleninteracties via cytochroom P450 (CYP) **614**

Over de redacteurs

Na zijn opleiding tot apotheker in Utrecht promoveerde **Ad Sitsen** (1944) in 1972 op een farmacochemisch onderwerp. Na zijn diensttijd bij de Koninklijke Marine begon hij in 1974 met de studie geneeskunde en behaalde in 1980 zijn artsdiploma. Inmiddels had hij een apotheek geopend. Hij werd farmacoloog op het Rudolf Magnus Instituut en was enkele jaren arts-assistent interne geneeskunde in het toenmalige Academisch Ziekenhuis Utrecht. Van 1985 tot 2004 was hij werkzaam bij Organon als hoofd van de afdeling die verantwoordelijk was voor de klinische ontwikkeling van nieuwe psychotrope stoffen en bijdroeg aan de registratie van mirtazapine (Remeron®). Hij was van 1989 tot 2005 hoogleraar klinische farmacologie aan de Universiteit Utrecht. Hij publiceerde een aantal wetenschappelijke artikelen, boeken, rapporten en formularia, en was de eindredacteur van vier edities van het leerboek Farmacologie. Hij was lid van de Gezondheidsraad en enkele wetenschappelijke verenigingen. Hij is thans interim-hoofdredacteur van het Farmacotherapeutisch Kompas en adviseur van enkele farmaceutische bedrijven.

Erwin Vasbinder (1979) studeerde farmacie aan de Universiteit Utrecht en behaalde zijn apothekersdiploma in 2003. Hij startte zijn loopbaan bij de Apotheek Haagse Ziekenhuizen als projectapotheker voor het project medicatieveiligheid van de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuisapothekers (NVZA). Hierin droeg hij o.a. bij aan de totstandkoming van de landelijke Centrale Medicatie-incidenten Registratie (CMR). Aansluitend doorliep hij de opleiding tot ziekenhuisapotheker in het Sint Lucas Andreas Ziekenhuis te Amsterdam. Vanaf begin 2010 is hij als ziekenhuisapotheker verbonden aan het Groene Hart Ziekenhuis te Gouda en als promovendus aan het Erasmus MC te Rotterdam. Zijn promotieonderzoek richt zich op therapietrouw aan inhalatiecorticosteroïden bij kinderen met astma. Binnen de NVZA participeert hij in de Special Interest Group longziekten.

Legenda iconen

Geneesmiddelen waarvan het gebruik wordt ontraden bij ouderen (alleen de middelen met sterke contra-indicatie).
Bron: Ned Tijdschr Geneeskd 2005;149:2099-103 ('Beerslijst')

Geneesmiddelen waarvan het gebruik wordt ontraden met een G6PD-deficiëntie. Alleen de geneesmiddelen met een absolute contra-indicatie bij alle vormen van G6PD-deficiëntie zijn opgenomen. Er zijn andere geneesmiddelen die bij bepaalde vormen van G6PD-deficiëntie symptomen kunnen veroorzaken.
Bron: Ned Tijdschr Geneeskd 2008;152:1029-33
Zie ook www.g6pddeficiency.org; www.g6pd.org

Geneesmiddelen waarvan het gebruik wordt ontraden bij glutenallergie omdat zij gluten kunnen bevatten.
Bron: College ter Beoordeling van Geneesmiddelen; Geneesmiddelen voor oraal gebruik waarin tarwezetmeel is verwerkt, laatste revisie 12-8-2010 (www.cbg-meb.nl).
NB De samenstelling van deze preparaten kan wisselen; raadpleeg daarom altijd de bijsluiter voor de samenstelling van het betreffende preparaat!

Van dit geneesmiddel zijn preparaten in de handel die aspartaam bevatten. Gebruik wordt ontraden bij een intolerantie voor aspartaam.
Bron: Medicijnen met aspartaam en/of acesulfaam-k; geraadpleegd mei 2011 (www.aspartaam.nl)

Geneesmiddelen die het reactievermogen/de rijvaardigheid beïnvloeden. Categorie 1, 2 en 3:

1 Categorie 1
Dit geneesmiddel heeft geen tot weinig negatieve invloed op de rijvaardigheid, vergelijkbaar met een alcoholconcentratie van < 0,5 promille. Advies: vertel de patiënt dat de eerste dagen bijwerkingen zoals slaperigheid, duizeligheid en wazig zien kunnen optreden; ontraad autorijden zolang deze bijwerkingen optreden.

2 Categorie 2
Dit geneesmiddel heeft een licht tot matig negatieve invloed op de rijvaardigheid, vergelijkbaar met een alcoholconcentratie van 0,5-0,8 promille. Advies: ontraad de patiënt de eerste week te gaan autorijden; informeer de patiënt over de mogelijke bijwerkingen met een negatieve invloed op de rijvaardigheid, zoals duizeligheid, slaperigheid en vermoeidheid.

3 Categorie 3
Dit geneesmiddel heeft een ernstig negatieve invloed op de rijvaardigheid, vergelijkbaar met een alcoholconcentratie van > 0,8 promille. Advies: ontraad de patiënt de eerste twee weken te gaan autorijden; informeer de patiënt over de mogelijke bijwerkingen met een negatieve invloed op de rijvaardigheid, zoals sufheid, verwardheid en duizeligheid; als na twee weken de bijwerkingen aanhouden, ontraad autorijden zolang de bijwerkingen aanhouden.
Bron: www.knmp.nl, www.cbr.nl; geraadpleegd mei 2011

Geneesmiddelen waarvoor een Opiumwetrecept is vereist.
Bron: Opiumwet, Opiumwetbesluit (www.overheid.nl, geraadpleegd mei 2011)

Geneesmiddelen die het QTc-interval kunnen verlengen en waarvan algemeen is aanvaard dat zij de kans op torsades de pointes vergroten.
Bron: Arizona lijst 'Drugs to be avoided by congenital long QT patients', www.torsades.org, geraadpleegd maart 2011

Van dit geneesmiddel bevatten de vloeibare toedienvormen voor systemisch gebruik (met name injectievloeistoffen) mogelijk propyleenglycol. Raadpleeg de productinformatie voor gedetailleerde informatie over de productsamenstelling. De maximale dagdosis propyleenglycol bij kinderen bedraagt 200 mg/kg. Bij propyleenglycolintoxicaties zijn de volgende symptomen beschreven: hyperosmolaliteit, agitatie, hemolyse, metabole acidose, cardiale aritmieën, convulsies en coma.
Bron: College ter Beoordeling van Geneesmiddelen; Lijst met propyleenglycolbevattende geneesmiddelen, versie december 2005 (www.cbg-meb.nl); Lagas-de Graaf W, Hekster Y. Hulpstoffen in geneesmiddelen voor kinderen: functies en toxiciteit. PW Wetenschappelijk Platform 2011;5:a1105.

Van dit geneesmiddel bevatten de vloeibare toedienvormen voor systemisch gebruik (met name injectievloeistoffen) mogelijk benzylalcohol. Raadpleeg de productinformatie voor gedetailleerde informatie over de productsamenstelling. Benzylalcohol bevattende producten zijn bij neonaten gecontra-indiceerd. De maximale dagdosis benzylalcohol bij kinderen van 4 weken-3 jaar bedraagt 90 mg/kg. Bij benzylalcoholintoxicaties zijn de volgende symptomen beschreven: metabole acidose, vasodilatatie, paralyse, epileptische aanvallen, ademhalingsdepressie en dood.
Bron: College ter Beoordeling van Geneesmiddelen; Lijst met benzylalcoholbevattende producten, versie juni 2008 (www.cbg-meb.nl). Lagas-de Graaf W, Hekster Y. Hulpstoffen in geneesmiddelen voor kinderen: functies en toxiciteit. PW Wetenschappelijk Platform 2011;5:a1105.

Voor de plasmaconcentratie van dit geneesmiddel bestaan onderbouwde referentiewaarden. Bepaling van de plasmaconcentratie is mogelijk zinvol in het kader van 'therapeutic drug monitoring' of toxicologisch onderzoek.
Bron: Farmacotherapeutisch Kompas, geraadpleegd mei 2011 (www.fk.cvz.nl/)

Nieuw opgenomen geneesmiddelen 2012

De onderstaande lijst met nieuw opgenomen geneesmiddelen is tot stand gekomen door screening van www.cbg-meb.nl, 'Geneesmiddelen informatiebank voor mensen', selectie op 'Nieuw ingeschreven geneesmiddelen' tijdvak 01-06-2010 t/m 01-06-2011. De nieuw ingeschreven geneesmiddelen die nog niet in het Geneeskundig Jaarboek 2011 voorkwamen, zijn in het Geneeskundig Jaarboek 2012 toegevoegd.

Abarelix (Plenaxis®)	**13**
Artiss Lyo®	**48**
Cabazitaxel (Jevtana®)	**78**
Canakinumab (Ilaris®)	**83**
Cefepim	**92**
Celsior®	**95**
Collagenase Cl. histolyticum (Xiapex®)	**118**
Conestat-alfa (Ruconest®)	**119**
Corifollitropine alfa (Elonva®)	**120**
Denosumab (Prolia®)	**134**
Drospirenon/ethinylestradiol	**175**
Dutasteride/tamsulosine (Combodart®)	**156**
Dydrogesteron/oestradiol (Femoston continu®)	**156**
Eltrombopag (Revolade®)	**159**
Eribuline (Halaven®)	**168**
Fingolimod (Gilenya®)	**192**
Fluorodopa [18F] (Dopacis®)	**197**
Iberogast®	**235**
Icaridine (Care Plus Anti-insect for Kids®)	**236**
IJzer (III) isomaltoside-1000 (Monofer®)	**238**
Indacaterol (Onbrez Breezhaler®)	**242**
Influenzavaccin prepandemisch (H_5N_1) (Aflunov®)	**245**
Irbesartan/hydrochloorthiazide (CoAprovel®, Ifirmacombi®, Karvezide®)	**252**

Jopamidol (Iopamiro®, Gastromiro®, Scanlux®, Iopamigita®) **258**

Laxtra® **272**

Methyleendifosfonzuur (Amerscan Medronate II Agent 6,25 milligram kit®) **300**

Naproxen/esomeprazol (Vimovo®) **319**

Numeta® **336**

NuTRIflex Omega Plus® **336**

NuTRIflex Omega Special® **336**

Ofatumumab (Arzerra®) **339**

Olimel® **340**

Palandra® **350**

Pazopanib (Votrient®) **358**

Picoprep® **367**

Pirfenidon (Esbriet®) **367**

Pitavastatine (Livazo®, Vezepra®) **372**

Prucalopride (Resolor®) **393**

Regadenoson (Rapiscan®) **404**

Retigabine (Trobalt®) **406**

Roflumilast (Daliresp®, Libertek®, Daxas®) **415**

Rupatadine (Rupafin®) **418**

Silodosine (Silodix®, Urorec®) **427**

Tafluprost (Saflutan®) **443**

Tegafur/gimeracil/oteracil (Teysuno®) **446**

Telmisartan/amlodipine (Twynsta®) **448**

Tetrabenazine (Tetmodis®, Xenazine®) **454**

Ticagrelor (Brilique®, Possia®) **461**

Tramazoline (Bisolnasol met eucalyptus®, Rhinospray met eucalyptus®) **472**